

Cultura a l'altura. El xoc causat per la covid-19 i com sortir-se'n

Published by [Interacció](#) [1] on 22/12/2020 - 07:00

Avui s'estrena l'obra i els nervis no t'han deixat dormir. Vas estar a punt de deixar-ho córrer fins i tot abans de començar, però finalment has aconseguit refer el trencaclosques que és la teva vida laboral des de que vas acabar els estudis sis anys enrere. Has deixat el bar i has trobat feina en una cafeteria que tanca a les vuit del vespre. Hauràs de córrer una mica però arribaràs a temps al teatre. Pel que fa a la feina dels caps de setmana, has fet un tracte amb la teva companya i ella farà les últimes visites guiades al museu. A ella les hores extra li aniran bé, així que tothom hi surt guanyant. **Ho has pogut encaixar tot i et reafirmes en l'opinió que ha valgut la pena embrancar-se en aquesta aventura.** Potser serà la porta que et permetrà dedicar-te exclusivament al que realment t'agrada. I guanyar-te la vida, és clar.

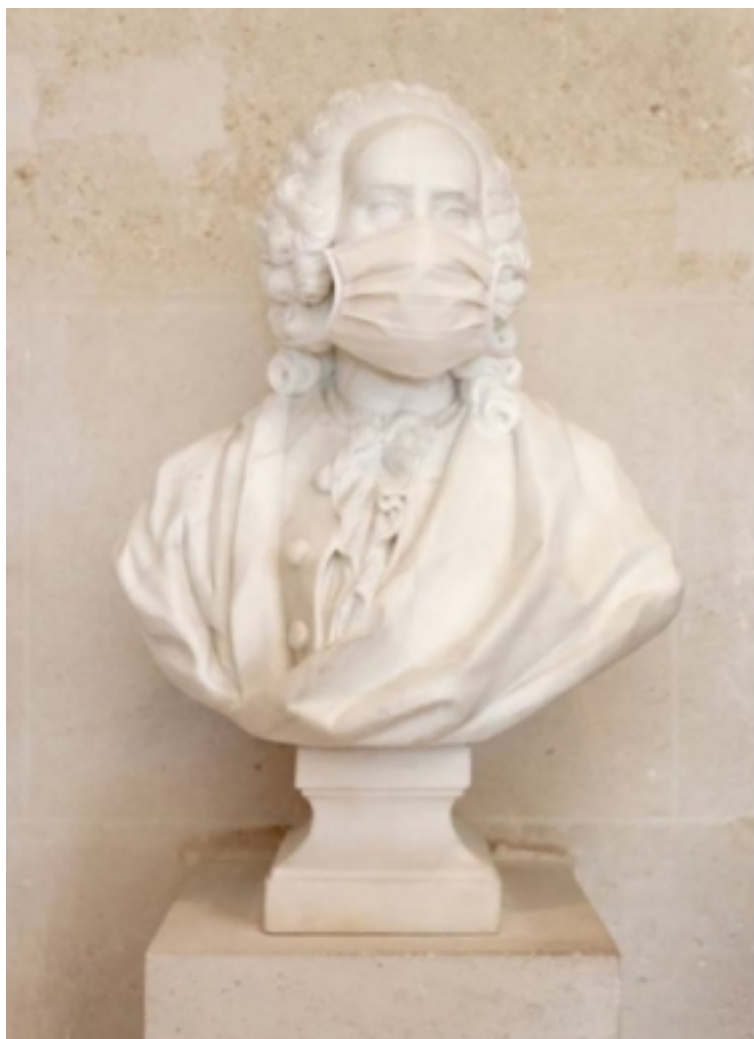
Any 2011, o 2015, o 2019. Aquest és el relat que, des de fa anys, explica la situació de moltes persones, joves i no tan joves, que han decidit dedicar-se al sector cultural i creatiu. Canviem l'obra de teatre pel comissariat d'una exposició, per la gestió d'un festival de música o per la publicació d'una novel·la. Canviem la cafeteria per una botiga de sabates i les visites al museu per l'entrega de plànols de la ciutat al punt d'informació turístic. **Si aquesta ja era la realitat des de la crisi econòmica del 2008, l'actual situació de pandèmia global ha accentuat encara més la situació de vulnerabilitat de bona part dels professionals del sector.**

"L'ocupació creativa sol presentar-se en formes de treball precàries, i la crisi de la covid-19 ha posat en relleu com aquestes feines solen passar desapercebudes pel que fa a les ajudes públiques.

La [pàgina web](#) [2] dinàmica de l'OECD «**Culture shock: COVID-19 and the cultural and creative sectors**» es fa ressò d'aquest fet i de la resta d'efectes de la crisi sanitària actual, a més de proporcionar propostes d'actuació per fer-hi front.

L'impacte de la pandèmia en el sector cultural i creatiu no durarà mesos sinó anys a causa d'una combinació de factors:

- **La previsió de nivells més baixos de turisme internacional i nacional.**
- **La disminució del poder adquisitiu dels públics.**
- **Les reduccions del finançament públic i privat de les arts i la cultura.**

© Jean-philippe Delberghe / Unsplash

L'OECD remarca que precisament per aquest motiu és especialment preocupant que **bona part de les mesures posades en marxa per governs locals i nacionals no encaixin amb les peculiaritats del sector**, en el qual es barregen noves (i sovint precàries) formes d'ocupació com ara el treball independent, intermitent o híbrid (per exemple, combinant el treball independent i l'assalariat a temps parcial).

Ara bé, és un fet que **el sector ha sabut sobreposar-se a la situació i ha innovat ràpidament** en dos aspectes: **la digitalització i la interrelació amb altres camps, com el de la salut i el de l'educació**. Així doncs, el període de confinament al qual s'han sotmès molts països ha fet evident que "la digitalització massiva juntament amb les tecnologies emergents poden crear noves formes d'experiència cultural, de difusió i de models de negoci amb potencial de mercat."

De la mateixa manera que ho ha fet la cultura, l'educació també ha hagut d'experimentar un procés de digitalització a marxes forçades, i aquesta podria ser l'oportunitat per estendre ponts entre ambdós sectors. A tall d'exemple, **l'OECD suggereix "el desenvolupament de metodologies i solucions tecnològiques per a l'aprenentatge a distància i distribuït amb accés mediat digitalment a recursos i experiències culturals"**. A tot això, afegeix que aquesta col·laboració també es podria materialitzar en la recerca universitària de noves àrees com les arts, la cultura i la salut o la cohesió social.

"Per elaborar millors polítiques, els governs nacionals i subnacionals necessiten més i millors probes sobre l'impacte econòmic i social dels sectors culturals i creatius.

De fet, l'obligat confinament també ha posat de manifest que les arts i la cultura tenen un paper important en el benestar mental de les persones, quelcom que ja [avalava l'OMS](#) [3] a finals de l'any 2019. Segons l'OECD, doncs, **la vinculació d'aquests dos sectors ofereix l'oportunitat de dissenyar polítiques innovadores basades en les arts i la cultura en el camp de la salut pública**, com ara l'envelliment actiu, la millora de la salut, la lluita contra l'aïllament social i la prevenció de la salut a través d'hàbits saludables, entre moltes altres

possibilitats.

En definitiva, **el potencial creatiu de la cultura pot contribuir a la recuperació de ciutats i regions**, però per tal que constitueixin realment una ajuda cal millorar les polítiques a curt, mig i llarg termini. Aquestes són algunes de les recomanacions de l'Organització:

- **Assegurar-se que les ajudes públiques no exclouen a les empreses i treballadors del SCC** a causa dels seus models de negoci i contractes no tradicionals i que no només arriben a les organitzacions culturals sinó també als artistes i altres professionals creatius.
- En paral·lel a les mesures de recolzament als ingressos dels treballadors i a les empreses, **invertir en la producció cultural** per ajudar al sector a recuperar-se després de la crisi.
- Millorar l'eficàcia de les mesures escoltant i tenint en **compte als treballadors autònoms** i a les seves organitzacions sectorials.
- Introduir mesures de recuperació per **ajudar als treballadors autònoms a adaptar-se als canvis estructurals** i a aprofitar les noves oportunitats.
- Considerar **incentius fiscals** per a les donacions d'empreses i particulars per promoure les inversions en el sector.
- Ampliar les **estratègies i polítiques d'innovació** per tenir més en compte el paper del SCC.
- Invertir en una **infraestructura digital** que pugui amplificar els avenços en els sectors culturals i creatius.
- Promoure la **complementarietat** entre la cultura i als sectors.
- Elaborar **noves estratègies locals pel turisme cultural** des d'un punt de vista social i sostenible.
- Recolzar la **iniciativa empresarial cultural i creativa** i entendre-la com a catalitzadora de **nous models de creació de valor econòmic i social**.

© Jose Garcia / Unsplash

Malgrat aquestes i altres recomanacions, la pàgina web dinàmica de l'OECD té un caràcter bàsicament informatiu. Però, de què serveix aprendre's la teoria si després no es passa a l'acció? Després de la publicació d'una gran quantitat d'informes que es concentren sobretot en els efectes de la pandèmia (ben necessaris, això sí, per construir una visió de conjunt de la situació a escala global) arriba [la guia](#) [4]pràctica de la UNESCO «**La cultura en crisis: guía de políticas para un sector creativo resiliente**».

"En aquests temps difícils, gràcies als artistes i als professionals de la cultura tots hem pogut mantenir-nos en contacte malgrat la distància que ens separava. Atès que la seva creativitat ha aconseguit unir-nos, ara ens correspon a nosaltres unir-nos a ells i recolzar-los.

Aquesta guia recull les vivències i recomanacions fetes al llarg dels debats [ResiliArt](#) [5] organitzats per la mateixa UNESCO i té la intenció de "proporcionar una sèrie d'**orientacions pràctiques** als responsables de l'elaboració de polítiques públiques que s'estan esforçant perquè les **indústries creatives i culturals s'incloguin** als **plans de recuperació i reactivació** de l'economia i la vida social".

D'acord amb la guia, els principals objectius que cal assolir en aquest nou context de crisi són:

- **Garantir** als artistes i professionals de la cultura la **percepció d'ingressos**.
- **Compensar** les **pèrdues** d'ingressos i **recolzar** la **nova producció**.
- **Fomentar** la **creativitat com a mitjà de resiliència** del sector cultural.

Per aconseguir-ho, proposa tres grans mesures desglossades en diverses accions, a cadascuna de les quals se li dedica una fitxa temàtica individualitzada que pot ser consultada ràpidament i per separat de la resta. Cada fitxa conté una descripció de l'actuació proposada, una explicació dels seus objectius i de les necessitats que pretén satisfer, una enumeració dels elements que caldria considerar per tal d'aplicar-la i una breu relació dels errors que convé evitar. A més, totes s'acompanyen amb almenys dos casos de bones pràctiques duts a terme a diferents països d'arreu del món.

Recolzament directe als artistes i professionals de la cultura

La guia coincideix amb la web de l'OECD pel que fa a la vulnerabilitat de les persones que es dediquen a la cultura. Malgrat l'existència dels drets d'autor, la principal font d'ingressos dels artistes i els creadors és el salari, que en temps de pandèmia s'ha vist molt disminuït o reduït a zero.

Aquesta mesures es subdivideix en les següents actuacions:

- Prestacions socials.
- Encàrrecs i compres d'obres.
- Compensacions de pèrdues d'ingressos.
- Creació de competències.

Recolzament als diferents sectors de les indústries culturals i creatives

Les arts i la cultura són sectors que normalment gaudeixen d'ajudes estatals en molts països per facilitar-ne l'accés als ciutadans i per fomentar l'oferta de béns i serveis culturals entre d'altres motius. Actualment, però, es considera necessari estendre aquestes ajudes als organismes culturals públics, privats i associatius.

Aquesta mesures es subdivideix en les següents actuacions:

- Entrega ràpida d'ajudes i subvencions.
- Flexibilització temporal de les obligacions reglamentàries.
- Compensació de pèrdues per interrupció d'activitats.
- Desgravacions fiscals i reducció de càrregues socials.
- Estimulació de la demanda.

- Préstecs en condicions preferents.
- Enfortiment de les infraestructures.

Enfortiment de la competitivitat de les indústries culturals i creatives

La pandèmia ha accelerat la transformació de les indústries culturals i creatives, que ja patien abans les pressions de la mundialització dels mercats per part de les plataformes digitals dels intermediaris més poderosos.

Aquesta mesures es subdivideix en les següents actuacions:

- Dispositius de participació per a avaluar les necessitats i estudiar la viabilitat.
- Adaptació dels models empresarials.
- Promoció dels continguts nacionals.
- Incentius fiscals per a inversions estrangeres.

"**La covid-19 ha concentrat cinc anys d'avenços en tan sols un lapse de tres mesos**", constata la guia de la UNESCO. Si la cultura ha sabut estar a l'altura i ha rescatat les nostres ments en els moments d'obligada i sobrevinguda reclusió, ara és el moment que les polítiques públiques li estenguin la mà i l'apartin de la caiguda a l'abisme.

'Caiguda lliure' s'ha estrenat aquesta nit i la primera funció ha estat tot un èxit. Mentre s'apaguen els llums penses que en menys de sis hores estaràs obrint les portes de la cafeteria. Se t'escapa un somriure que ningú veu. Sempre has necessitat més d'una feina per tirar endavant, però mai has caigut al precipici. Sents els primers aplaudiments abans que els focus us il·luminin de nou a tu i als teus companys, i aleshores és quan saps que vindran temps millors. Mentre hi hagi algú que gaudeixi i s'emocioni amb la cultura, també hi haurà algú disposat a lluitar per ella i a no deixar-la caure. **Que els aplaudiments no parin.**

Podeu consultar i descarregar tots continguts del web i la guia aquí:

Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic (2020, 7 setembre). [Culture shock](#) : [6][COVID-19 and the cultural and creative sectors](#) [6].

Recuperat de <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/culture-shock-covid-19-and-the-cultural-and-creative-sectors-08da9e0e/> [7]

Unesco. (2020). [La cultura en crisis: guía de políticas para un sector creativo resiliente](#) [8].
Paris: Unesco.

Recuperat de <https://es.unesco.org/creativity/publications/cultura-en-crisis-guia-de-politicas-para-sector> [9]

****

Categories: Recurs / lloc web

Categories: Manual, guia

Categories: Informe

Tags: governança cultural

- [10]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/CIDOC/blogs/2020/cultura-altura>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/en/CIDOC/blogs/2020/cultura-altura>

[3] <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2020/arts-marcar-diferencia>

[4] http://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/la_cultura_en_crisis_guia_de_politicas_para_un_sector_creativo_resiliente.pdf

[5] <https://en.unesco.org/news/resiliart-artists-and-creativity-beyond-crisis>

[6] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/culture_shock_covid-19_and_the_cultural_and_creative_sectors.pdf

[7] <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/culture-shock-covid-19-and-the-cultural-and-creative-sectors-08da9e0e/>

[8] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/la_cultura_en_crisis_guia_de_politicas_para_un_sector_creativo_resiliente.pdf

[9] <https://es.unesco.org/creativity/publications/cultura-en-crisis-guia-de-politicas-para-sector>

[10] <https://interaccio.diba.cat/node/8403>